

شانزدهمین همایش بانکداری اسلامی برگزار شد

مقدمه

شانزدهمین همایش بانکداری اسلامی تحت عنوان: «بانکداری بدون ربا در تعامل با بانکداری بین المللی» طی روزهای هشتم و نهم شهریورماه و با حضور وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس کل بانک مرکزی، در سالن اجتماعات موسسه عالی بانکداری ایران برگزار شد.

حضور دو تن از عالی ترین مقامات اقتصادی، فقهای شورای نگهبان، مدیران عامل بانکها، مدیران بانک مرکزی و علاقمندان به مباحث اقتصادی و ارائه گزارشی از آخرین وضعیت اقتصادی، این همایش را به یکی از مهمترین گردهمایی های اقتصادی ایران مبدل کرده است.

مطابق سنت معمول، ابتدا وزیر امور اقتصادی و دارایی به بیان نقطه نظرات خویش و دیدگاه های اقتصادی دولت جدید پرداخت. آقای داود دانش جعفری که برای اولین بار به عنوان وزیر امور اقتصادی و دارایی در این جمع حضور یافته بود، به اصلی ترین مبحث اقتصادی سال گذشته یعنی نرخ سود بانکی پرداخت. موضوعی جذاب که کلیه حاضران مشتاقانه منتظر شنیدن آن بودند.

در جستجوی قانون جامع بانکداری

آقای دانش جعفری گفت: کاهش سود تسهیلات بانکی یکی از مباحث مهم سال گذشته بود و یک خواست عمومی برای کاهش این نرخ وجود دارد و شخص رئیس جمهور هم روی این مسئله تاکید دارند. او کاهش نرخ تورم، کاهش هزینه عملیات بانکی و قیمت تمام شده پول، مهار کسری بودجه و جلوگیری از افزایش بدهی دولت به شبکه بانکی را از جمله راهکارهای نیل به این هدف ذکر کرد.

وزیر امور اقتصادی و دارایی سپس به استناد گزارش IFS اظهار داشت: در یک دهه قبل، ترکیه با تورم ۶۵ درصدی به همراه ایران از بالاترین نرخ تورم در منطقه برخوردار بودند ولی مسئولان بانک مرکزی ترکیه موفق شدند تورم را مهار کنند. وی تاکید نمود نرخ حقیقی سود تسهیلات در ایران و ترکیه در آن برهه منفی بوده است.

وزیر امور اقتصادی و دارایی کسری بودجه و روش های تامین آن را یکی از عوامل مهم تورم زا و مانع کاهش سود تسهیلات برشمرد و بدهی دولت به شبکه بانکی را یکی از معضلات عمده در راه ارائه تسهیلات بانکی اعلام کرد. وی خواستار آن شد تا کمیته ای متشکل از نمایندگان بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی جهت تسویه این بدهی ها تشکیل شود.

راهکار پیشنهادی دیگر وی راه حلی نظیر ماده ۱۰ برنامه چهارم بود که دولت را موظف می سازد به حوزه های موردنظر از محل بودجه به سیستم بانکی مابه التفاوت پرداخت کند. وی وام در بخش کشاورزی را مثال زد که مابه التفاوت نرخ ۵/۱۳ درصد تا ۱۶ درصد سود تسهیلات از طرف دولت به بانک داده می شود تا هم بانک متضرر نشود و هم بخش کشاورزی مورد حمایت قرار گیرد.

آقای دانش جعفری الزام بانک ها برای ارائه تسهیلات به شرکت های دولتی را یکی دیگر از محدودیت های بانک ها برای اعطای وام به بخش مردمی و غیردولتی عنوان کرد و هزینه های بالای عملیات بانکی را از علل و موانع کاهش نرخ سود دانست. وی در ادامه رقابتی شدن بازار بانکی را راه دیگر کاهش هزینه ها و کاهش سود عنوان کرد.

وزیر اقتصاد با اشاره به اصل ۴۴ قانون اساسی گفت: با این ابلاغیه راه برای حضور بانک های جدید خصوصی بیش از گذشته هموار شده است. وی درخصوص به روز کردن قوانین بانکداری بدون ربا گفت: ما با تهیه و تدوین قانون عملیات بانکی بدون ربا در میان کشورهای اسلامی پیشرو بودیم ولی به دلیل ضعف تحقیقاتی نتوانستیم پیشتاز بمانیم. آقای دانش جعفری تاکید کرد اصلاح قوانین موجود و تهیه یک قانون جامع بانکداری لازم است.

بانکداری اسلامی از افتخارات نظام

همگان بعد از سخنان وزیر امور اقتصادی و دارایی منتظر سخنرانی رئیس کل بانک مرکزی بودند و اندکی بعد نیز دکتر شیبانی پشت تریبون قرار گرفت و به ارائه گزارشی از اوضاع و احوال اقتصادی کشور پرداخت. آقای دکتر ابراهیم شیبانی با اذعان به این که اجرای سه برنامه توسعه سبب ارتقای کشور شده است، گفت: طی سال های ۶۴ تا ۶۷ تولید ملی ایران ۵/۴ درصد منفی و تشکیل سرمایه ۵/۷ درصد منفی بود در حالی که الان سرمایه گذاری ۵/۱۲ درصد مثبت و تولید ناخالص کشور نیز در برنامه سوم ۵/۵ درصد رشد داشته است. دکتر شیبانی افزود: متوسط رشد کشاورزی ۴/۴، نفت و گاز ۳/۳ و صنعت و معدن ۵/۹ درصد رشد داشته است و در طول ۵ سال گذشته ۵/۱۲ درصد رشد در بخش صنعت دیده می شود و ۶۷ درصد بر ظرفیت صنعت کشور افزوده شده است که رشد بسیار قابل توجهی است. وی رشد ساختمان را ۵/۴ و رشد خدمات را ۸/۴ درصد ذکر کرد و گفت: درباره شاخص مصرف خصوصی متوسط عملکرد برنامه سوم ۳/۷ درصد است که به معنای افزایش رفاه است و مصرف دولتی نیز ۶/۳ درصد بوده است.

رئیس کل بانک مرکزی خاطرنشان ساخت: ما در سه ماه اول سال ۸۳ در تراز بازرگانی شاهد ۸۲۲ میلیون دلار تراز مثبت بودیم و امسال نیز به دلیل درآمدهای بالای نفتی با ۳ میلیارد و ۲۶۶ میلیون دلار مازاد مواجهیم. رئیس کل بانک مرکزی ادامه داد: صادرات کشور در سه ماهه سال گذشته ۹ میلیارد و ۴۷۱ میلیون دلار بود که امسال ۱۳ میلیارد و ۴۳۵ میلیون دلار است. همچنین پارسال در مدت سه ماه واردات ۸ میلیارد و ۳۰۷ میلیون دلار بود و این رقم در سال جاری به ۹ میلیارد و ۱۹۴ میلیون دلار رسیده است. وی گفت: موازنه کل ما که منظور خدمات حساب سرمایه و حساب جاری است پارسال یک میلیارد و ۵۱۴ میلیون دلار مازاد داشته و امسال به ۲ میلیارد و ۷۵ میلیارد ریال رسیده است.

آقای دکتر شیبانی در خصوص بودجه یادآور شد: تا کنون ۶۲ درصد درآمدهای بودجه کشور محقق شده است. وی گفت: مجموع نقدینگی کشور در سه ماهه اول سال به ۷۰۴ هزار میلیارد ریال رسیده و آمار نشان می دهد پول ۴/۵ درصد کاهش یافته و شبه پول ۵/۷ درصد رشد داشته است که بیانگر اطمینان بیشتر مردم است.

رئیس کل بانک مرکزی تأکید کرد: موجودی حساب ذخیره در حال حاضر ۵/۶ میلیارد دلار است که البته تعهدات بلوکه شده بیش از این رقم است. وی این تعهدات را واردات بنزین، تعهدات بدهی های دولت و گشایش ۶/۳ میلیارد LC ذکر کرد.

او در بخش دیگری از سخنانش قانون عملیات بانکداری بدون ربا را از افتخارات نظام برشمرد و در مورد ضرورت اصلاح و بازنگری در این قانون گفت: هر دو هفته یک بار مجموعه ای از فقها، مدیران بانک ها و کارشناسان اقتصادی

در «موسسه پولی و بانکی» در حال بررسی و تدوین نظرات اصلاحی این قانون هستند. وی با اشاره به تفاوت دیدگاه های علما و فقها در قبال مسائل مختلف تصریح کرد: برای جلوگیری از تشتت آراء ناچاریم به یک مرجع بسنده کنیم و آن هم شورای نگهبان است.

رئیس کل بانک مرکزی سپس از مراجعه اخیرش به پنج تن از مراجع عظام اشاره کرد و گفت: همگی جز یک نفر آنها بانکداری فعلی را کاملاً منطبق با شرع دانستند و تنها یک نفر از آنها انتقاداتی را مطرح کرد که آن هم به اصل سیستم نبود. وی تایید رسمی سیستم بانکداری از سوی دفتر مقام معظم رهبری و شورای نگهبان را از دیگر دلایل مطابقت نظام بانکی با شرع دانست و اضافه کرد: ما در مورد آیات قرآن هم بعضاً تفسیرهای متعددی می بینیم و مسئله در مورد عملیات پولی و بانکی هم وجود دارد.

رئیس کل بانک مرکزی سپس در مورد ایرادهای قوانین بانکی گفت: «هر چیزی در ابتدا اشکال دارد. همین تلفن های همراه که تازه باب شده بود در ابتدا آنتن دهی شان در سطح شهر تهران بسیار ضعیف بود ولی اکنون تلفنهای همراه ایرانی در برخی کشورهای اروپایی هم قابل استفاده است. هیچ قانونی هم از ابتدا بدون نقص نیست و لازم است اصلاحاتی در آن صورت گیرد و این عیب محسوب نمی شود. آقای دکتر شیبانی سپس در مورد اطلاع رسانی در مورد ماهیت عقود اسلامی نیز اظهار داشت: دستور العملی را به بانک ها ابلاغ کرده ایم که تمام سپرده گذاران را هنگام افتتاح حساب از نحوه محاسبه سود و شرایط عقود اسلامی آگاه شوند. وی در بخش دیگری از سخنان خود از اجرایی شدن بانکداری الکترونیکی تا ۱۸ ماه دیگر خبر داد و افزود: ۵۰ درصد کارها در این حوزه صورت گرفته است.

علما و بانکداری اسلامی در ایران

بانکها امانت دار مردم اند

آیت الله رضوانی عضو فقهای شورای نگهبان طی سخنان کوتاهی به حمایت از نظام بانکی کشور و قوانین حاکم بر آن پرداخت و گفت: اصول بانکداری اسلامی با بانکداری ربوی متفاوت است. در بانکداری اسلامی میان بیع و ربا تفاوت وجود دارد. اساس کار ربا بر این است که بانک مالک وجوه است ولی در بانکداری اسلامی وجوه به امانت در نزد بانک است و بانک واسطه محسوب می شود نه مالک و مالک وجوه مردم (سپرده گذاران) هستند. وی ادامه داد: وقتی بانک مالک وجوه نباشد، بنابراین مختار نیست هر کاری کند و این مهم در جهت رشد موثر است.

تضعیف نظام بانکی، تضعیف نظام و ملت

سخنران بعدی همایش شانزدهم بانکداری اسلامی آیت الله موسوی بجنوردی بود به صف مدافعین قوانین موجود بانکی پیوست و در مورد تصویب قانون بانکداری بدون ربا خاطره ای را ذکر کرد و گفت: در سال ۶۲ آیت الله رضوانی متنی را برای من که آن زمان در شورای عالی قضایی بودم فرستاد که در آنجا با همکاران روی این قانون بسیار کار کردیم. اندکی بعد، جامعه مدرسین حوزه

علمیه قم هم آن را بررسی و تائید نمود. این امر سپس با تائید ضمنی امام و تائید شورای نگهبان مواجه گشت و از این پس، قانون اسلامی وارد عملیات بانکی کشور شد که از افتخارات نظام محسوب می شود. وی با بیان این که هر قانونی نواقصی دارد که با بازنگری رفع می شود، ربوی نامیدن سیستم بانکی را امری نادرست خواند و گفت: تضعیف نظام بانکی، تضعیف نظام و ملت است.

وی با اشاره به عنصر زمان و مکان برای پویایی فقه از نظر حضرت امام (ره) گفت: اسلام یک دین جهان شمول است و به همین جهت قوانین آن در همه جا قابل اجرا است. آیت الله بجنوردی که بحث زکات به نقدین موضوع مقاله وی در همایش شانزدهم بود، گفت: زکات مهمترین بنیه مالی حکومت اسلامی و برای مبارزه با فقر لازم است. وی تاکید کرد: امروز زکات نقدین را می توان بر اسکناس وضع کرد. وی افزود: زکات بر اسکناس باید یک شرط داشته باشد و آن این است که بر اسکناسی که حکم پول نقد دارد، باید زکات وضع کرد و آن پولی که در بانک سپرده گذاری شده و یا در یک سرمایه گذاری شرکت کرده زکات ندارد. وی سپس رمز توسعه را در لحاظ کردن عنصر زمان و مکان در فقه دانست و گفت: اسلام نباید از توسعه و مدنیت عقب بماند بلکه اسلام با توسعه همسویی دارد و یک دین جهانی است و سعادت دنیا و آخرت را با هم دنبال می کند. موسوی بجنوردی همچنین در پایان سخنانش در تائید سخنان دانش جعفری وزیر امور اقتصادی و دارایی گفت: ما اگر پیش از کاهش تورم، نرخ سود را کاهش دهیم به امانت مردم خیانت کرده ایم که این هم اشکال شرعی دارد هم عقلی.

ضرورت توسعه بانکداری الکترونیک

آنچه در زیر می خوانید مقاله ای است تحت عنوان: «طرح جامع نظام پرداخت پیش نیاز بانکداری الکترونیک، پول و تجارت الکترونیک» که توسط دکتر علیرضا شیرانی معاون اداری- مالی بانک مرکزی به همایش بانکداری ارائه شده است:

بانکداری به نوبه خود مجموعه گوناگونی از فعالیت ها را در بر می گیرد، اما شاخص ترین وجه ممیزه بانکداری از سایر فعالیت های اقتصادی، اختصاص موضوع فعالیت آن به پول و خدمات مرتبط با آن است؛ به دیگر سخن ترجمان هر فعالیت بانکی به یک تراکنش پولی بدل می شود و این تراکنش نیز چیزی جز جابجایی وجه از حساب یک شخصی به حساب شخصی دیگر با مبلغی معلوم و تاریخی معین (و در حالاتی شرایط معین) نبوده و نتیجه تمام فعالیت های بانکی باید منتج به این شود که خون اقتصاد (پول) را میان اعضای مختلف آن (واحدهای اقتصادی) به گردش درآورد. گردش پول به عنوان فعالیت حیاتی اقتصادی وظیفه اصلی نظام بانکی است که به طور خلاصه از آن تحت عنوان «نظام پرداخت» یاد می شود. تسهیل در پرداخت ها از ابتدای تاسیس بانک و بانکداری مد نظر بوده است اما «نظام پرداخت» به نوبه خود واژه نسبتاً جدیدی است که از ترکیب مفاهیم بانکداری، عملیات جابه جایی وجه و فناوری های بانکی با نگرشی سیستمی و با اهداف معین حاصل شده است.

مفهوم نظام پرداخت به عنوان سیستمی باز مشکل از اجزایی که در جهت هدف معین (انتقال وجه) عمل کرده، از محیط پیرامون تاثیر پذیرفته و سپس بر آن اثر می گذارد، قدمت چندانی نداشته و ظهور آن به عنوان یک مفهوم جداگانه در دانش بانکداری به دهه هفتاد میلادی باز می گردد. علت اصلی چنین رویکردی معرفی پرداخت های الکترونیکی در دهه شصت میلادی با بهره گیری از کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در شبکه بانکی بود که موجب شد برای نخستین بار عملیات مربوط به پرداخت بی درنگ پس از صدور دستور پرداخت تا دریافت یا واریز وجه به حساب مقصد به صورت خود کار و بدون واسطه انسانی چرخه خود را کامل کند. توسعه چنین الگویی بیش از هر چیز مرهون تعامل دو تحول عمده در محیط پیرامونی بانکداری بود:

۱- توسعه سریع و شگرف فناوری اطلاعات و همراه شدن آن با فناوری ارتباطات از دهه ۱۹۶۰.

۲- معرفی و توسعه نظریه سیستم ها و شبکه ها در دهه پنجاه میلادی.

نگرش سیستمی به مقوله پرداخت های بانکی سبب شد تا با تبیین جایگاه هر یک از اجزا در مجموعه ای واحد و ارتباط آن با سایر سیستم های تاثیر گذارنده و تاثیر پذیرنده، دیدگاهی پدید آید که مقوله نظام پرداخت را به عنوان یکی از ارکان بانکداری به طور جداگانه مطرح سازد. در این دیدگاه نظام پرداخت رابط مجموعه بانکی با فعالان اقتصادی به شمار می آید. به عبارت دیگر، نظام پرداخت، لایه ای از فعالیت های بانکی است که نتیجه عملیات را به صورت

تراکنش های انتقال وجوه متبلور می سازد. تحول دیگر، بهره گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات در دیگر فعالیت های بانکی به شمار می رود. این پدیده گرچه سال ها محدود به خود کارسازی فرآیندهای حسابداری درون بانکی تا حداکثر فراهم آوردن امکان پرداخت نقد به واسطه کارت های مغناطیسی و دستگاه های خودپرداز می شد؛ اما با توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات تا درون منازل و دسترس پذیر شدن آن برای کلیه آحاد که با انقلاب کامپیوتر شخصی در ابتدای دهه هشتاد میلادی آغاز شد، بانک ها درصدد آن برآمدند تا با رویکردی نو به جای توسعه فیزیکی حضور خود در مراکز تجاری به توسعه حضور مجازی خود در شرکت ها، بنگاه ها و حتی منازل بپردازند. بدین طریق در کنار شعب، دستگاه های خودپرداز و پایانه های فروش، بانکداری الکترونیک از طریق پایانه هایی مانند کامپیوتر شخصی، تلفن یا تلفن همراه ایجاد شد و با همگانی شدن اینترنت ارائه خدمات بانکداری الکترونیک همانند ارائه خدمات از طریق شعب برای بانکداری عادی و ضروری شده است.

با این حال گرچه نزدیک به پانزده سال از معرفی نخستین نمونه ابزارهای پرداخت الکترونیک و آغاز اتوماسیون عملیات بانکی در کشور می گذرد، اما همچنان زمان ارائه خدمات بانکی الکترونیک به مردم و واحدهای اقتصادی در حاله ای از ابهام فرو رفته و این پرسش در تمامی سطوح جامعه مطرح می شود که چرا نحوه عملکرد شبکه بانکی کشور تا این حد با عملکرد بانکداری بین المللی فاصله دارد. در این مقاله پس از تعریف نظام پرداخت و نظام جامع پرداخت، جایگاه آن در سه مقوله تجارت الکترونیک، پول الکترونیک و بانکداری الکترونیک، مشخص شده و الزامات و راهبردهای پیاده سازی نظام جامع پرداخت ارائه می شوند. سپس الگوهای نظام پرداخت در گروه های منتخب از کشورها مورد بازبینی قرار گرفته تا روندی را که اکثریت کشورها در حال طی کردن آن هستند شناسایی شود. در پایان اقدامات مربوط به پیاده سازی نظام جامع پرداخت در ایران و چالش های پیش روی آن مورد بررسی قرار می گیرند. در این مطالعه پس از بررسی الگوهای نظام پرداخت در گروه های مختلف کشورها روندهای زیر شناسایی شد.

۱- سهم اسکناس و مسکوک در اکثر کشورهای مورد بررسی به طور مستمر و منظم در گروه های مختلف رو به کاهش بوده و بیانگر این واقعیت است که استفاده از ابزارهای پرداخت غیرنقدی مقبولیت بیشتری بین اشخاص و بنگاه ها می یابد. با این حال روند کاهش مزبور بطئی و کند است.

۲- استفاده از چک به عنوان ابزار پرداخت در تمامی کشورها به سرعت رو به کاهش بوده و در برخی کشورهای اروپایی تا مرز حذف از مبادلات پیش رفته است. به نظر می رسد چک در رویارویی با دو رقیب عمده خود در پرداخت های خرد (کارت های بانکی، پول الکترونیک) و پرداخت های کلان (انتقال اعتبار) یارای مقاومت نداشته و در بازه زمانی ده ساله به کلی از گردونه مبادلات پولی عمده کشورها کنار گذاشته شود.

۳- در اکثریت قریب به اتفاق کشورها تقریباً تمام پرداخت های کلان به واسطه سیستم های انتقال اعتبار الکترونیکی صورت می پذیرد. سهم این ابزار در پرداخت های کلان معمولاً بیش از ۹۰ درصد جمع مبالغ را در بر می گیرد. به نظر می رسد با راه اندازی قریب الوقوع سیستم تسویه ناخالص و بی درنگ، در ایران نیز روند مشابهی طی شده و استفاده از چک های بانکی با ارقام درشت به سرعت محدود شود؛ البته این امر با توجه به تجربه عربستان سعودی منوط به آمادگی فرهنگی آحاد جامعه و بنگاه های اقتصادی است. به عنوان یک نظر می توان گفت که در صورت پیاده سازی نظام انتقال اعتبار الکترونیکی در کشور، بنگاه های عمده اقتصادی و سازمان های دولتی به سرعت از امکانات سیستم جدید بهره برداری کنند، اما با توجه به سهم عمده بازار سنتی در کشور و مقاومت در برابر تغییر رفتارهای پرداخت بانکی بعید به نظر می رسد استفاده از چک با روندی مشابه آنچه که در کشورهای مورد بررسی رخ داده است روبه رو شود. از سوی دیگر استفاده از پول الکترونیک به عنوان ابزار پرداخت فقط در کشورهایی نمود داشته است که یا دولت ها

معیارهای تشویقی برای آن در نظر گرفته اند و یا اشتیاق به بهره گیری از آخرین فناوری در میان آحاد جامعه وجود داشته است. به هر حال به نظر نمی رسد این ابزار پرداخت در آینده نزدیک جایگاه با اهمیتی را در پرداخت های بانکی کشور به خود اختصاص دهد. با توجه به آنکه در تعریف و اجرای طرح نظام جامع پرداخت در ایران دقت بسیار به عمل آمده تا بروز مشکلات به حداقل برسند، اما اجرای صحیح برنامه های تدوین شده مستلزم همکاری و هماهنگی کامل شبکه بانکی و حرکت همزمان کلیه بانک ها و بانک مرکزی در این مسیر است. به طور کلی می توان چالش های کلی طرح را در دو بخش محیطی و سیستم بانکی دسته بندی کرد:

• الف - چالش های محیطی

- ارائه تصویری مناسب از اهداف و برنامه های طرح نظام جامع پرداخت برای مجموعه دولت و کسب حمایت مراجع قانونگذاری و هیات دولت برای همکاری برای رفع موانع قانونی و اجرایی موجود.

- ایجاد هماهنگی با سایر دستگاه ها و نهادهای دولتی، به خصوص ارگان هایی که برنامه های جامع راهبری فناوری اطلاعات و ارتباطات را در دست اجرا دارند. به عنوان مثال ایجاد پل های ارتباطی میان سیستم های مختلف پیام رسانی در چارچوب دولت الکترونیک با عنایت به حفظ استقلال شبکه بانکی از مجموعه دولت.

- تصویب قوانین و آئین نامه های مربوط به امکان پذیری حقوقی انجام و پیگیری تراکنش های بانکی به صورت الکترونیک.

• ب - چالش های سیستم بانکی

- ایجاد هماهنگی میان بانک ها و بانک مرکزی و پیشبرد طرح های مدیریت تغییر در سازمان بانک ها به صورت هماهنگ.

- پیشبرد طرح های ارتقا و اصلاح سیستم های مکانیزه کنونی جهت حصول آمادگی برای بهره برداری حداکثر از زیرساخت های نظام جامع پرداخت.

- تعریف امکانات جدید طرح نظام جامع پرداخت به صورت مجموعه خدمات نوین بانکی در قالب بانکداری الکترونیک جهت بهره مندی عموم مردم و واحدهای اقتصادی از منافع و امکانات زیرساخت های نظام جامع پرداخت.

- فرهنگ سازی و تغییر بسترهای فرهنگی در جامعه به منظور تحول در شیوه نگرش واحدهای تجاری و اقتصادی و همچنین عموم مردم به عملیات و خدمات بانکی.

- تغییر در شیوه های اعمال سیاست پولی به وسیله بانک مرکزی با توجه به ایجاد تحول در نحوه گردش پول و سرعت آن پس از اجرای طرح نظام جامع پرداخت؛ به ویژه تعریف ابزارهای جدید پرداخت و شیوه های نظارت بر عملکرد آنها